

Gammelt miljø i moderne udformning

Landbyens nære miljø er søgt genskabt i arkitekt Bent Rohdes Møllestenspark i Tuse ved Holbæk. Tre år familiehuse opført af hidtilnede gasbetonblokke, med røde tage, er fordelt på fire cirkelformede byer, der i fællesskab ejer svømming-pool, tennisbane og forsamlingshus. Arkitekten er bl. a. kendt som den, der for en årrække siden skabte H + H Gasbeton feriehus, hvor blank Gasbeton-murværk og mørkt træværk arbejder sammen om at skabe rammen om fritidslivet.

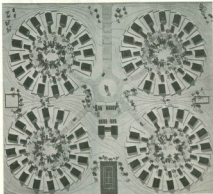
Af arkitekt MAA Lasse Freileben

Det er jo på mode at forbyde sig i fortiden, som i nostalgisk sammenhæng næsten altid er de gode, gamle dage, og hvor man især kredser om tilværelsen i småbyer eller landsbyer. Det var dengang det altid var væmt og søfyllt om sommeren, og hvor der altid var motordyb sne om vinteren. Og hvor menneskene kors hinanden ved, fordi de boede i små, overkuelige samfund. Ikke altid stod virkeligheden mål med dagens romantiske forestillinger, men der er da ingen tvivl om, at de små bolig-enheder, der kan stå som modvægt mod dagens centraliserings-tendenser - f.eks. udtrykt i storkommuner - kan give beboerne et tilbud om at leve hverdagen på en anden måde.

Man det kræver en planlægning som har det erklærede mål at skabe en sammenhæng, der både er visuel og menneskelig; en styring, som ikke går på kompromis - og endelig et antal beboere, som har vilje og evner til at kunne intentionerne i møde. Målet skabes som et samarbejde mellem de fysiske omgivelser og menneskene iblandt dem. Gode omgivelser er vigtige, men ikke ene om at bestemme, hvordan børn og voksne vil kunne trives. Der skal også være til end families eldrkning ved plankaborder under lindetræerne. Der er en dagligdag, som skal leves også i det spændende og indbydende miljø, når det regner. Et nik, et smil, en spade til læns, et par ord over hegnet, et stykke vildfærende papir at samle op ...

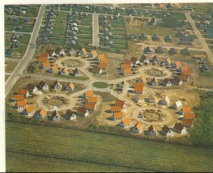
Rammen er klar i Tuse

Tuse var en landsby vest for Holbæk. Var - for nu er udviklingen på godt og ondt kommet til Tuse, som tilbage har mistet selvstændigheden og er blevet en del af Holbæk storkommune. Udviklingen manifesterer sig bl. a. i nye familiehuse, som er skudt - og skyder - op i nye udtykninger af den traditionelle, halvriste type. En af de planlagte udtykninger blev dog ændret radikalt, da arkitekt Bent Rohde for 2-3 år siden fik den tanke at ændre en udtykningsplans rektangulære opbygning til i stedet at bestå af 4 ringformede delområder med hver 15 års familiehuse. De 4 ringe - mel-

Modelfoto af boligplanen med de 4 torve hver med 15 huse. Boligplanen er i skemaens runde del med hvilken også ligger forsamlingshuset. Planlægningen ligger til venstre, svømming-pool'en til højre og tennisbanen nedst på skemaen. Nord er øverst.

Møllestensparken - fire møllesten, fire landsbyer, hver med 15 huse omkring et eget lille torv. Et forsøg på at finde en ny udtykningsform, at orientere både huse og mennesker mod et centralt, som kan være alternativ til institutioner - skoler eller udstøbt - inde i byerne.

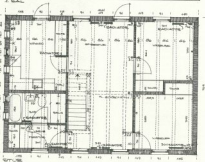
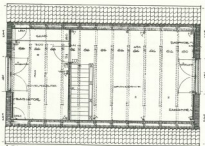
lestenene, som har givet bebyggelsen navnet - har hver sin boligvej, og de fire boligveje mødes ved en rundkørsel, som dels holder bebyggelsens ringe samlet, dels markerer overgangen til bebyggelsens stamvej.

Udstykningsformen med 15 parceller omkring et eget, lille landsbytorv, kan ikke have været uden problemer både at konstruere op - og at få myndighederne til at sige ja til. At det er lykkedes på ret kort tid, skyldes sikkert de indlysende bebyggelsesmæssige kvaliteter, som er forbundet med bebyggelsesplanen, set som det hele den må være: udstykning og hus typer. Husene er en så væsentlig del af forudsætningserne for at udstykningen kan fungere med de hensigter, som har ligget bag bebyggelsen: Landsbymiljøet, de fire små enheder, som selvstændige dele i den større enhed, hvorefter fællesskabets idé er samlet.

Fire hus typer, der ser ens ud

Arkitekten valgte for at understrege landsbyzitanen en hus type med et traditionelt småby-udseende. Et enkelt opfattet og udtømt hus med hvidmalede yderværelse og rødt tegltag med høj rejning - et tag uden udhæng, hverken i facader eller gavle. Altså en hus type, hvoraf der i vore småbyer - da af dem, hvor -udviklingen ikke har trosset fortiden helt fad - stadig findes mange.

I sin moderne udformning rummer huset i stueetagen forstue, badeværelse - med både kar og bruseniche - spise/stuen, to mindre værelser, der f. eks. kan være barneværelser, og køkken med el-køleskab, kaffeskab og vaskemaskine. Den udnyttede tagetage - eller mere rigtigt den udnyttelige tagetage, for køberens af huset er for tagetagens vedkommende mødbygger - altså, tagetagen rummer et

Planen er enkel, med spise/stuenet gående igennem fra facade til facade. De rumme, som er konstrueret af glasvæggen i ring, får landsbyorientering, findes planen i 2 varianter af den her viste.

Med glasvæggen omkring det indste torv er husenes længdevægge fortruffet udfyldt af lignen af dem peger lige mod torvet - og dermed landsbyens - centrum. Det skaber geometriske rumme torve, tillige, og følger af tilsvarende forordninger af grundstøtters længder.

De hvide malede Gasbetonfacader og de røde teglstege leder tanken tilbage til den almindelige husejeren i ældre småbyggeri. Det hvide hus med det tegltag. Det blanke murværk, teglstenens æstetik uden udførelse ved garve og facader, og de små vinduer i den ene gavl er med til at fremhæve det enkle arkitektoniske udtryk.

soveværelse og en stor opholdsstue med brænde-bæklædte skråvægge helt op i kippen. Der er ikke køkken under huset. Opvarmningen foregår med el-radiatorer, og der er en 200 liter elopvarmet varmtvandsbeholder i køkkenet. Husene er altså skorstenløse, hvorved de på et enkelt punkt adskiller sig fra forbeholdene.

Foran hvert hus, ud mod torvet med den forsønkede midterdal, ligger en carport med redskabsbænk. Husenes placering på grunden er ikke – som man måske kunne tro – med det enkelte hus' centerlinje pegende mod

torvets centrum. Hvert hus er drejet lidt, så der tilføres den geometriske regelmæssige konstruktion et svagt uroligt element, som modvirker en for-nærmelse af uniformitet. Tilsvarende er også grundens sidelinjer forskudt i forhold til de radler, som er basislinjer for landinspekterens udparcel-lering.

Blank mur af hvidmalede Gasbetonblokke

De karakteristiske hvide murflader, der skal lede tanken hen på kalkede fa-cader, består af blank mur, hvortil der

er brugt H = H Gasbetonblokke. Blok-formalet underordner sig ydervæggens fadestruktur – men samtidig giver for-nærmelsen af fugerne og blokforma-terne bag plastrmalingen facaderne den svage modificering af fladevirk-ningens ensartethed, som næsp det mange gamle kalkede hus har. Til hu-sene er der brugt 24 cm tykke Gas-betonblokke, som også indendørs står blanke, overfladebehandlet med plastr-maling. Det øverste skifte i de to lang-facader er trukket 6 cm frem, hvilket såre enkelt er opnået ved at mure dette skifte op med 30 cm blokke. Der er delt fuger med indlagt strimmel af mineraluld. Ydemurens k-værdi er 0,82 W/m² °C, eller i gamle enheder 0,71 kcal/m² h °C.

Det enkle og robuste fremhæves ind-i huset ligeledes af de flammende boga-brædder, af den af kraftige fyrstræs-planker udførte opadlode trappe mellem stue og tagetage og af loftets gipspladebetonledning. Set udefra vir-ker træværket i vinduer og døre – der er det uøvedigt der til hvert rum i stuestagen – og rækværket af træ foran den franske dør til tagetagens opholdsstue med til at understrege det enkle. Det uventede træværk er malet med en silmørdet farve, der nu, mens husene er nye, ikke stemmer helt sammen med tagdækningens lyse-re røde, men som nok senere, når teglstenens har fået patina, ligger ganske nær ved.

Opvarmingsarbejdet, der er udført af Jøhn Huse A/S, er gennemgående af god håndværksmæssig kvalitet. Der er meget få synlige skår, og kun få steder, hvor en reparation kan skim-tes bag facadepastrmalingen. De 60 buse i Møllestensparken er et godt tænk og vel gennemført eksempel på konsekvent anvendelse af murværk med Gasbetonblokke.

Fælles goder

Til landsbyfællesskabet hører et fæl-les hus, også i blank Gasbetonmur-værk. Her er mulighed for møde- og hobbyaktiviteter, for børnepasning, for afholdelse af private fester m. v. Der skal til bebyggelsen knyttet et øgetepar, som påtager sig at slå græs på de fælles arealer, lege gader og torve, administrere fælleshuset, have opsyn med svømmepool, kigge efter tennisbane og fjernegeplader, og i det hele taget medvirke til at alt

Blanke Gasbetonmure er karakteristiske også for de indendørs murflader. Dette billede er fra spiser-stuen. Hverits det opadlode trappe leder op til tagetagens store opholdsstue.

det fælles fungerer. Det er væsentligt for fællesskabet beboerne imellem, at det de skal være fælles om for det første er tilstede i funktionsdygtig stand, inden det sidste hus er solgt, og for det andet hele tiden er under kyndigt tilsyn. »Partnerparret« kan i givne situationer være det centrale punkt som holder fællesskabet levende, den akxel hvorom mønstet drejer.

Noter

Inflationens hastige tempo viser sig grelt i prisudviklingen for Møllestenparkens huse. Oprindeligt tænkt som huse til godt 200.000 kr. (incl. kunstøb), blev kontaktpriisen ved færdiggørelse i år sat til 270.000 kr. Med kunstab betyder det i skrivende stund et tillæg til kontaktpriisen på godt 100.000 kr. Byggeriet påbegyndtes 1. maj 1973 og alle 60 huse var opført – omend ikke fuldt færdige inde – 12 måneder senere. Bygherre er Terra Nova A/S, København.

Den enkelte grund er ca. 400 m², men fordeles fællesarealerne på de enkelte huse bliver grundstørrelsen ca. 750 m² pr. hus.

Det bebyggede areal er 71,8 m², og incl. tagetagen bliver boligarealet 124 m².

Gulvbelægning i tagetagen har bræddebelægning løst lagt op i kippen. I baggrunden ses trappen til stueetagen og dørne til forstueoverdækningen. Tagetagen er ikke indstøbt ved husets overdragelse, men gulvbelægning, malmgulvbelægning, vægbeklædning og søm står parat.

Arkitekt Bent Rhode's Møllestenpark i Tuse er simpelthen et idérigt byggeri. For os har det været en fornøjelse at lægge tag til ideen, læt 112.600 Wittenberg røde vingetagsten.

ALTEG
Sjælland

Håndværkerbyen 2
2670 Greve Strand
Telefon (01) 90 49 91

Vi er centralkontor for 24 teglværker og 12 tagstensfabrikker i Danmark, Holland, Tyskland og Sverige.

